

The
18
COMMENTARIUM
NOSOLOGICUM
MORBOS EPIDEMICOS
ET

Aeris Variationes

In Urbe *EBORACENCI*

LOCISQUE VICINIS,

Ab Anno 1715, usque ad finem anni 1725,
Grassantes Complectens.

Authore CLIFTONO WINTERINGHAM.

LONDINI,

Impensis J. CLARK, Bibliop. apud Excambium
Regium Cornhill, MD CC XXVII.

19

1V 9/8

COMMENTARIUM
NO SOLOGICUM
MORBUS EPIDEMICOS
ET

Actis Variations

LIBRARY OF THE
MUSEUM OF NATURAL HISTORY

MANCHESTER MUSEUM

LONDON
Imprinted by J. CLARK, Bishop and Exchequer
Regent Court, MDCCXXVII

1V 9/8

Consanguineo suo perquàm Dilecto

FRANCISCO WILKINSON

ARMIGERO

LIBELLUM Hunc

Amoris ergò dicat

CLIFTONUS WINTERINGHAM.

PRO-

Consanguineo suo perquam Dilecto

FRANCISCO WILKINSON

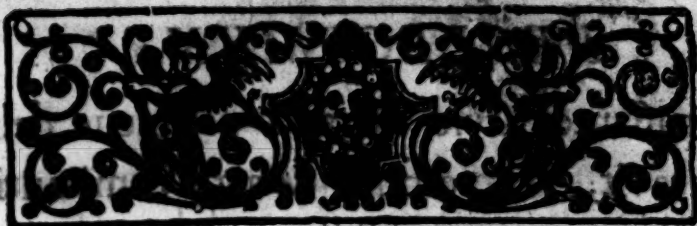
ARMIGERO

LIBELLUM Hunc

Amoris, ergo, dicat

CLINTONUS WINTERINGHAM.

PRO-

PROLEGOMENA.

Irari mihi non raro subiit,
quod cum non solum mu-
tationes & successiones, sed
ipsæ etiam morborum acu-
torum origines, communi medicorum
consensu aeri tribuuntur, nemo ab ipso
Hippocratis ævo ad hoc usque tempus,
(periodo scilicet plusquam duorum
annorum millium) unquam animum,
vel ad eorum mutationes & successio-
nes, vel aeris temperamenta eos comi-
tantia, solo excepto Sydenhamio, ob-
servandum appulit. Hoc autem ei non
immerito tribuatur vitium, quod cum
morbos per plures annos epidemicè
A 2 grassantes

4 PROLEGOMENA.

grassantes stylo eleganti perspicuè delineavit, vix verbum de aeris comitantis temperamento addidit.

Affiduum in his observandis per plures annos tædium, multos ab hoc opere proculdubiò deterruit, & in causâ fuit, quod paucis Hippocratis observationibus contenti huc usque decubuerunt medici; cæteraque omnia quasi inscrutabilia posuerunt.

Hac in re ignaros quosdam Geographos imitati sunt, qui oceanis immensis, vastisque desertis chartas geographicas complent, hac solâ ratione inducti, quod deficit descriptio.

Horum morborum causas exponere, non hujus est libelli; placet enim eas tantum morborum successiones & symptomatum varietates, variaque aeris temperamenta eas comitantia eo ordine describere, quo per decem annos jam proximè elapsos, in hac urbe locisque vicinis, se palam fecerunt.

Ad

PROLEGOMENA. 5

Ad quantam in horum morborum causis investigandis certitudinem, fida per multos annos continuata, nos perduceret historia, nequaquam novi; hoc tamen satis apparet, quod quamdiù hujusmodi historiis destituti simus, theoriam ullam certam & constantem, frustra stabilire conabimur.

His fretus ratiociniis, observationes sequentes publici juris facere decrevi, eaque simplicitate delineare, qua in propriis commentariis in usum domesticum per prædictos annos descripseram; non tam quod aliquid novi me medicis declaraturum suppono (res enim jam præteritas, & à pluribus forsàn observatas solùm recordor) quam ut alios ad utilissimam hanc medicinæ partem, olim adeò celebratam, proseguendam excitarem. Et ad quantam certitudinem, tam in dignoscendis quam curandis morbis, nos tandem perdu-

6 PROLEGOMENA.

perducerent hujusmodi historiæ, non opus est ut argumentis illustrem.

Morbi in his commentariis posthac enumerati, sunt Epidemici & Sporadici, quos egomet observavi; symptomatum etiam variationes, ad eorum singulos pertinentes, pro viribus fidelitè & accuratè descripsi, nullâ commotus cupidine theoriam aliquam ex his excitandi fundamentis.

Non equidem me latet quosdam dari medicos, qui hujusmodi morbos nullas aut saltem paucas mutationes subire contendunt, ex iis Aeris qualitatibus quæ sensibus nostris apparent, quales sunt caliditas, frigiditas, humiditas, aliaque ejusmodi; symptomatum autem variationes, & morborum successiones ex subtili quadam materie prorsus ignota, sensibus nostris nequaquam obvia, aliisque hujusmodi figmentis philosophicis deducere conantur. Dari quidem

quidè hujusmodi particulas, satis do-
cent pestilentiarum, aliorumque mor-
borum contagiosorum historiæ; cur
tamen ad has, in singulis annis pro
morborum acutorum phænominis sol-
vendis, confugiendum est, non equi-
dè video. Quicumque enim animum
ad veritatem solam investigandam,
ab observationibus assiduïs provenien-
tem applicabit, pro certo inveniet,
quod non solùm morbi eadem essentiâ
gaudentes, ab hujusmodi causis varie-
tatem aliquam in symptomatibus pati-
untur; sed alii specie diversi produ-
cuntur, & non rarò omnia morbi reg-
nantis phænomena adè in alia com-
mutantur, ut alterius morbi speciem
præ se ferant.

Hippocratem, medicorum facilè
principem, de hâc re ità sensisse, do-
cuit insignis ejus cura, in varias aeris
temperaturas, variaque morborum phæ-

8 PROLEGOMENA.

nomena enumerando, quam passim in operibus, præcipue vero in Epidemicis deprehendimus. Neque hoc contentus fuit auctor eximius, quinetiam aeris statum morbi ingressum præcedentem, æque ac comitantem, una cum ventorum ad diversas plagas mutationibus, annorum tempestatibus, aliisque ejusmodi non rarò describit. In quibus omnibus enumerandis vix opus suum impenderet, modo de eorum effectibus, ex fidis experimentis non satis sibi persuasum habuit.

Non mea autem est sententia, quod exigua quælibet aeris variatio in calore, pondere, humiditate, aliisque sensilibus ejus qualitatibus corpora nostra in hunc modum afficere valeat, sed eæ solæ, quæ in stabilioribus Aeris temperamentis accidunt, sive a deteriore in temperamentum magis salutiferum, seu in oppositas partes deflectant.

Hoc

PROLEGOMENA 9

Hoc autem pro certo novi, minores in his variationes teneros, & delictulos afficere, quam vulgò concludere solemus.

Nullus dubito quin medicis satis notum est, quod morbi quidam singulares, peculiari modo, ad certas quasdam anni tempestates, præ cæteris, pertinent; etiamsi in omnibus non raro inveniantur. Cujus generis sunt Pleuritides, Anginæ, alique morbi Inflammatione conjuncti, qui Vernale tempus præ cæteris occupant. Quippe Hyemis frigore densantur fluida, stringuntur corporis solida, & coarctantur vasorum canales: adaucto autem in Vere calore, rarescit sanguis, turgescunt vasa quædam immeabilia, & sequuntur Morbi prædicti. Quibus etiam addi possint Febres quartanæ intermittentes, morbus Cholera dictus, alique ejusmodi morbi Autumnalem Tempestatem occupantes.

B

Quo-

Quorum omnium phaenomena a sensibilibus Aeris qualitatibus deduci possint, qua tamen ratione ex Subtili, nescio qua, Materie, non equidem novi.

Hujus Methodi tam veritatem, quam utilitatem adeo clare cognovit Hippocrates, quod non solum totam fere Aphorismorum sectionem, in iis morbis enumerandis consumpsit, qui particulari quadam ratione certas Anni Tempestates occupant; quin eas etiam adjunxit Symptomatum varietates, quas in his, ex variis Aeris temperamentis, profluere, expertus novit. His fretus ratiociniis, Morbos brevi adventuros praedixit divinus Senex; an autem ad aequalem in his praedicendis Sagacitatem, alii hac methodo etiam ascenderent, non affirmarem; hoc autem pro certo ponere liceat quod si hujusmodi Observationes ad hoc usque tempus, eadem Fidelitate & Ingenii acumine continuatae

PROLEGOMENA. 11

tinuatæ fuissent, Morborum Epidemicorum naturam a primo exortu clariùs dignosceremus; in quibus discernendis, non parum hæsitant Medici celeberrimi.

Objiciunt quidam Scriptores incauti, tantum dari discrimen inter Aeris Græciæ temperamentum & hujus Insulæ, quod Observationes ab Hippocrate institutæ prorsùs inutiles Nobis evadunt. Hæc autem Assertio ignorantiaæ asylum merito nuncupari potest, & utcunque primâ facie Veritatis speciem præ se ferat, falsam esse demonstrabit Experientia.

Quamvis enim necessario concedendum est, Morbos quosdam peculiari modo certas Regionēs, certaquē Climata præ cæteris afficere, & exinde gradu aliquo ab iis, Regionēs diversas occupantibus, diversos esse; quamvis etiam concedendum est, quod Observationes certâ quadam regione institutæ, iis in

12 PROLEGOMENA.

alterâ institutis, quasi puncto non congruant, maximâ tamen ex parte veræ invenientur ; eo quod, Mutationes in Aere ipso ad gradus proportionales in Locis utrisque, amborum Incolas ratione proportionali afficere necesse est. Ut ab effectibus Caloris, Frigoris, aut aliarum Aeris Qualitatum Sensibilibus etiam sensibus apparet.

Ponamus enim, exempli gratiâ, Regiones duas ita esse sitas, ut naturalis Aeris Calor unius, Calorem alterius viginti gradus exsuperet; ex hoc tantum sequetur, quod subitanea Aeris mutatio vel Frigiditate, vel Caliditate, ad gradus in utrisque proportionales, amborum Incolas, quatenus ad Caloris aut Frigoris effectus pertinet, pari modo afficiet; eâdem enim in ratione constringuntur vel laxantur Fibræ, densantur vel expanduntur Fluida, Materiaque perspirabilis gradu proportionali in utrisque afficitur.

Hinc

PROLEGOMENA. 13

Hinc accidit, quod Pleuritides, Anginæ, Dysenteriaë, Febres Putridæ, Continuæ Remittentes, & Intermittentes in quacunque Regione, omnique Climate inveniuntur; licet a se invicem Variationes aliquas patiantur, vel a Situ loci, variis Incolarum vivendi Modis, particulari Constitutionum Idiosyncrasiâ, aliisve ejusmodi.

Hoc autem me præ cæteris ratiociniis in hac stabilit sententiâ, quod eosdem Morbos accidisse, easdemque Variationes in Œconomia Animali, subitaneum Thermometri Ascensum vel Descensum ad gradus proportionales consecutas esse, comperi; seu in Æstate, vel Hyeme, accidebat hæc Aeris variatio. Quod quidem Phænomenon, etiamsi a nullo hæctenus prout novi observatum, clarissimè demonstrat, quod neque Morborum, nec Symptomatum variationes, a gradu Caloris aut Frigoris cuilibet Regioni

14 PROLEGOMENA.

gioni, aut anni Tempestati particulari, ortum ducunt; sed ad subitanearum Aeris mutationem, majori ratione, quam cum salute Œconomix Animalis, præcipuè corporis Morbosi, consistere valent, jute sunt tribuendæ; quousque saltem ex Calore aut Frigore pendent morborum Variationes.

Præterea si Morbos Epidemicos ab Hippocrate descriptos ad examen deducamus, Aerisque Temperamenta eos comitantia & antecedentia, cum iis Morbis, qui in hac Regione, sub eisdem Aeris Temperamentis accidunt, comparemus, discrimen adeo latum non apparebit, ut stabilire conantur Observatores hi nimis perfanctorii; & tantum abest a veritate, ut inutiles æstimari debeant, quod nullas iis æquales novi, aut me brevi visurum autumno.

Incertum Aeris in hac Insula Temperamentum in causâ est, quod hujusmodi

PROLEGOMENA. 15

di Observationes in Methodum generalem, assidue sine labore, longâque Observationum serie nequaquam reduci possunt, & hoc majori ratione, quam in iis Regionibus, quæ stabiliori Aeris Temperamento gaudent; quod tamen peræ pretium non sit, ex hac assertionem vix colligi potest.

Frequentes etiam Aeris in hac Insulâ Variationes, ad hanc in observando incuriam plurimum contulisse nullus dubito. Corpora enim nostra Mutationibus his adeo sunt affueta, quod familiares sunt, & vel prorsus negliguntur, aut saltem minimi momenti estimantur, malaque hoc ex fonte orientia, Causis longe remotioribus, non raro tribuuntur.

Observavi supra quod Hippocrates non tantum aeris Temperamenta Morbos regnantes comitantia, sed iis etiam antecedentia frequenter describit,
& non

16 PROLEGOMENA.

& nonnunquam præcipuas Aeris Variationes per totius Anni tractum, antequam ad Morbos tum grassantes delineandos se accingat, quæ Methodus observatu admodum est necessaria; quippe huius ope, ad statum tam Fluidorum, quam Solidorum, rite intelligendum, quasi manu deducimur. Datis enim Temperamenti antecedentis æquè ac præsentis Effectibus, Humorùm status non tantùm clariùs apparet, sed harum Mutationum causæ primariæ, fere ad sensum demonstrantur.

Observatu etiam non est indignum, quod Morbi, qui clarissimè ab Aeris Temperamenti profluunt, seipsos frequenter non ostendunt, priusquam in aliam commutatur Aeris Temperies. Quod quidem Phænomenon, non solum Successiones eorùm inter se invicem comparandi necessitatem demonstrat, sed etiam ostendit, Morbos hos, non
non 2
solum

solum ex præsenti aeris temperie, quin-
etiam à variis plurimarum inter se in-
vicem combinationibus mutationes sub-
ire. An autem his, vel aliis cujuscun-
que generis causis, tribuendæ sunt eo-
rum variationes, aliis tractandum re-
linquam; & multo minus, de causis
epidemicorum originalibus, hic sermo-
nem institutam; quippe ad hæc stabili-
enda defunt observationes, & res ipsas
agito, non hypotheses fingo.

Quæstiones quasdam, lector benevole,
numeris in textu respondentes, in mar-
gine invenies, quas inserere non prorsus
inutile duxi; quoniam in hujusmodi
observationibus instituendis, eas aliis
ansam præbere posse existimo; & etiam
quod in praxi, saltem minus expertis,
forfan sint emolumento. Has autem,
non ut veritates certas & fidas, sed tan-
tum ut effectus, observatu non pror-

18 PROLEGOMENA.

sus indignos, & probabiliter ex causis
ibidem descriptis orientes, propono.

Nullos singulares Ægrorum casus ad-
jeci ; quippe si omnes enumerassem,
eosque singulis annis inter se comparas-
sem, in immensum assurrexisset libri mo-
les ; si autem paucos quosdam selegis-
sem, nihil ex his de morborum specie-
bus, variisque eorum phænomenis, in
singulis annis apparentibus, concludere
potuisset lector.

COMMENTARIUM NOSOLOGICUM.

Empeſtas brumalis anni 1715
admodum fuit frigida, largâ
nivis copiâ, & extremo gelu
conjuncta. Duravit hæc aeris tempe-
ries per ſex hebdomadas, ſpirantibus
ventis ut plurimum ex plagis aſtrali-
bus.

Spiritus in thermometro meo uſque
ad gradus 90 deſcendebat, quod in
nulla alia tempeſtate, a me hætenus
obſervata, novi; rariffime enim ultra
84 vel 85 deſcendit. Mercurius etiam
in barometro altiffimè aſſurgebat; du-

20 *Commentarium Nosologicum.*

rante enim gelu prope $\frac{1}{2}$ pollicis partes altiùs perstitit, quam in aliis, etiam siccissimis quas novi, tempestatibus.

Sæviente gelu grassabantur morbi inflammatorii, præcipuè pleuritides, anginae, rheumatismi, dolore acuto, & pulsu duro conjuncti. Sanguis in hujusmodi morbis plurimùm fuit inflammatus & pelliculâ crassâ obductus, neque sine larga ejus missione, eaque pluriès repetita levabantur Ægri.

Qui morbo quolibet diuturno laborabant, hoc tempore male se habebant, præsertim vero Ptithifici & Tabidi; augebantur enim tussis & spirandi difficultas, excruciabant etiam eos dolores pleuritici, alvique fluxus insanabilis.

Resoluto autem in *Februario* gelu, non parum augebatur ex morbis inflammatoriis ægrorum numerus, & symptomata acriora fiebant. Tabidis etiam admodum exitiale evasit hæc aeris mutatio ;

ratio; augebantur enim plurimis diarrhœæ, & perierunt multi. Alii etiam cujuscunque generis languidi, a cœli variatione non parum patiebantur, & alvi fluore, intestinorum doloribus, symptomatibus asthmaticis, hystericis, & hypochondriacis præ cæteris laborabant; quæ omnia, in iis quibus sufficiebant vires; paucis evanescere diebus; aliis verò, vel statim fuerunt exitalia, aut ex virium collapsu prava induxerunt symptomata. (1). (2). (3).

Hoc

QUÆST. (1). Subsistebat Mercurius duos pollices circa gelu dissolutionem, & ascendebat in thermometro spiritus gradus viginti; hanc aeris variationem notabilis humorum turgescencia fuit comitata, quæ somnolentiâ, alvi fluore, doloribus arthriticis, & rheumaticis, tam vagis quam fixis, & in quibusdam nervorum resolutione & apoplexiis morbisque jamjam descriptis, se palam faciebat. Quæritur itaque an subitanea humorum rarefactio, a diminuto atmosphæræ pondere, & aucto calore in gelu solutione producta, horum effectuum non fuit causa primaria?

QUÆST.

22 *Commentarium Nosologicum.*

Hoc tempore plurimum grassabantur variolæ, Confluentes fuerunt & moris maligni, & hoc, maximo gradu durante extrema frigiditate.

Duraverunt prædicti morbi inflammatorii per totam tempestatem vernalem, appropinquante autem æstate rariores fiebant. Variolæ etiam grassabantur, & Confluentes plerunque fuerunt, minori tamen gradu quam in hyeme præcedente.

Æstiva tempestatas anni 1716 ad caliditatem vergebat, non tamen æquè fuit calida, ac æstates quædam subsequentes, spirantibus plerunque ventis ex plagis occidentalibus.

QUÆST. (2) An morbi hujusmodi crisin quandam non sunt emulati; natura per has vias nimiam humorum copiam, & in vasa pressuram, excludere moliente?

QUÆST. (3). Annon itaque ex evacuationibus pro morborum variatione institutis, præ cæteris, petenda sanatio?

Morbi

Morbi hac tempestate vigentes fuere
Febres quædam continuæ Remittentes,
a græcis *συνεχέαι* dictæ, & Febres ner-
vosæ.

Cutis in prioribus aspera fuit & so-
lito siccior, pulsus durus, & sanguis
pleuriticorum more inflammatus. Pa-
rum admodum sudabant, at delirabant
frequenter ægri, præsertim in Remitten-
tium paroxysmis. Nonnulli etiam in
initio Diarrhœis & Vomitu, Doloribus
pleuriticis & rheumaticis; affecti sunt,
quæ omnia missione sanguinis, Emeti-
co leni, & diluentibus Antiphlogi-
sticis, pro re nata institutis, levabantur.
Circa autem diem decimum quartum
hæ Febres per sudores judicatæ sunt; &
vel ex toto cessabant; vel in Intermit-
tentes tertianas convertebantur.

In Febribus nervosis diutius ægrotä-
bant, pulsus celer fuit & debilis, cui

tis

24 *Commentarium Nosologicum.*

tis sicca & aspera, quod postremum in his morbis frequenter aliter accidit, ob sudores partiales & erraticos his Febribus, aliis sæpius, supervenientes.

Duraverunt etiam variolæ per totam æstatem usque ad autumnum, sensim tamen decrevit malignitas; Hyeme tamen sequenti evanuerunt, permanentibus adhuc febribus nuperrimè descriptis.

Hyems proxime subsequens, viz. anni 1716, circa finem frigida fuit & gelosa, minori tamen gradu quam in anno prædicto. Subsistebat enim thermometri spiritus tantum ad gradus 84, durante maxima hujus tempestatis frigiditate.

Durante frigida hac temperie, iidem ferè morbi ac in hyeme præcedente se ostendebant, tam durante gelu, quam circa ejus solutionem; symptomata tamen

men mitiora fuerunt, & numerus Ægrotantium minor, (4).

Æstas Anni subsequens, viz. 1717, calida fuit & sicca circa mediam ejus partem, spirantibus, ut plurimum, ventis ex Plagis quibusdam Australibus & Occidentalibus.

Hoc Anno, præ cæteris Morbis, grassabantur Febres Remittentes & Intermitientes, præcipue tamen priores, & hoc majori numero quam in anno præcedente. In Morbi initio remissionem aliquam vix senserunt Ægri; συνοχὸς enim quam maximè similes fuerunt; paucis tamen elapsis diebus, imperfecta succedebat Crisis, & vel ad Inter-

QUEST. 4. Annon major villorum contractio & fluidorum inspissatio, in anno proximè elapso, ob extremam Hyemis Frigiditatem, in Causâ sint, quod hujusmodi Morbi acriores & frequentiores in illâ, quam hac Tempestate evaderent? Et annon horum effectuum ratio a natura Aeris, Caloris, & Frigoris satis patet?

D

mitten-

26 *Commentarium Nosologicum.*

mittentium, vel Remittentium classem pertinere se ostendebant.

Urina ante Crisin excreta plerumque flammea fuit, & Sedimenti expers, nonnunquam turbida; Crisi tamen finitâ, Sedimentum ad lateritium inclinans deponebat, coloris autem pallidioris & ad Flavedinem accedentis.

Autumnus subsequens humidus fuit & frigidus, spirantibus frequenter Ventis Septentrionalibus.

Grassabantur adhuc Morbi prædicti, & accedebant Diarrhoeæ quædam & Dysenteria Febre lentâ conjunctæ, quæ Aegros Morbis descriptis laborantes male afficiebant, Spiritus prostrabant, & Morbi tædium augebant.

Hyems proximè subsequens acri gelu, & nive multâ circa medium comitata fuit, spirantibus ut plurimum Ventis, vel ex plagis Orientalibus, vel Septentrionalibus.

Durante

Durante gelidâ Tempestate, iidem fere Morbi apparuere, ac in Hyeme præcedenti, & manserunt adhuc, licet non admodum frequentes, συνεχῆς descriptæ.

Æstiva Tempestatas anni 1718 calida fuit & sicca, præcipuè in Julio & Augusto, quæ Aeris Temperies per totum Autumnum permansit, ratione habitâ ad necessarias anni Variationes; spirantibus Ventis ex Plagis Australibus & Occidentalibus.

Hac Æstate erupit Febris putrida, a Græcis συνεχὴς dicta, Symptomatibus mali moris comitata. Cùm autem Ægrorum de hoc Morbo numerus, Annò subsequente plurimùm augebatur, descriptionem ejus ad eum remittam.

Grassabantur adhuc Febres Remittentes, Paroxysmis autem magis incertis, & Symptomatibus acrioribus conjunctæ.

Æstas Anni 1719, non solum omnes alias a me hactenus observatas Caliditate superabat, sed etiam, majorem, magisque subitaneam in Temperamento passa est Variationem, quam in aliâ quâlibet observavi.

Duraverunt Calores ab initio Mensis Maii usque ad Julii Medium, fuitque Siccitas Aeris magna. Parum admodum spirabant per totam hanc periodum Venti, qui tamen apparebant, ex plagis Australibus veniebant; manente tum Thermometro ad gradum 17. His ita se habentibus, subito accidebat ingens Cœli Variatio; spirabant enim fortiter Venti Boreales, decidebant Pluviæ quædam frigidæ, & 48 horarum spatio subsidebat Spiritus usque ad gradum 45, quæ longè maxima est Variatio, quam in eodem temporis Intervallo unquam novi.

Duravit hæc frigida Aeris Temperies

vix

vix ultra duas Hebdomadas, & subito redibat Calor; qui per reliquam Æstatis partem & Autumnii initium perdurabat; & manebat Aer calidus, ratione habitâ ad Anni tempus, usque ad initium Novembris; Hyemsque tota solito siccior & calidior fuit.

Morbi, qui durante Calore apparebant, fuere Febres Putridæ, & Continuæ Remittentes & Intermittentes, Hæmorrhagiæ largæ spontaneæ, Sanguinis expuitiones, ejusdem Vomitiones, aliique ejusmodi. Mutato autem Cœli Temperamento per Frigoris accessionem, succedebant statim alvi Fluores, Vomitiones, Intestinorum Dolores, eorundem Inflammationes, Sanguinis per alvum Excretiones, aliique ejusmodi. Quæ omnia, redeunte Aere ad priorem Caliditatem, brevi cessabant. Qui Febribus supra numeratis hoc tempore laborabant, Diarrhœis & Torminibus multum vexabantur ;

30 *Commentarium Nosologicum.*

bantur ; ruebant enim humores, qui durante Calore per Sudorem fuerunt eliminati, summo cum impetu per alvum circa tempus Criseos, & prostratis viribus perierunt Ægri.

Cessante Frigiditate, subito rediit calida Temperies, & adauctis viribus grassabantur Febris Putrida & Continuæ Remittentes. Hoc autem notatu non est indignum, quod paulo ante Crisin ad Diarrhœas magis proni fuerunt Ægri, quam ante Frigiditatis accessum ; licet rarò per has vias judicata fuit Febris. (5)

Harum prior, viz. Febris Putrida, hoc anno primò se palàm faciebat, & more sequenti Ægros plerumque torquebat.

Accessit hæc Febris cum Rigore, Nau-

QUÆST. 5. Annon subitanea Frigiditatis Accessio, Fibras Corporis, præcipuè cutaneas, constringendo, & Humores ad partes interiores repellendo, ad effectum hunc producendum non parùm conducet.

seâ

seâ, alternisque Frigoris & Caloris redi-
tibus. His conjunctæ fuerunt ingens Las-
situde totius Corporis, & Sensatio qua-
si maximi Ponderis Humeros & Dorsum
comprimentis. His succedebant Sitis &
Calor pungens, Lingua arida & fusca,
nonnunquam nigra. Ægri his Symp-
tomatibus plurimum excruciatî, parum
dormiebant, non sudabant, continuo fe-
rè delirabant. Anxietate & Inquietu-
dine summâ vexatî, perpetuò se per lec-
ta commovebant. Circa diem duode-
cimum non paucis oborta est Diarrhœa,
vires prosteruens, Symptomata minimè
allevans, Circa autem decimum sextum,
ab initio Febris, diem, exorto Sudore
judicata fuit Febris. Pulsus plerumque
creberrimus fuit, rarò fortis; Cutis as-
pera; Urina rubra, & Sedimenti expers;
judicatâ autem per Diaphoresin Febre,
Sedimentum fuscum deposuit.

Sanguis ex Venis in initio Morbi mis-
sus

fus admodum rutilus fuit & dissolutus, adeoque parte serosâ commixtus fuit Cruor, ut Sanguini ex Arteriis misso non fuit abfimilis. (6).

Horum quidam Ptyalismo per totum Morbi decursum affecti sunt, qui omnes, quos ipse vidi, sanabantur, & reliqua Symptomata aliis Ægris mitiora habebant.

Hujusmodi Symptomata robustos & exercitatos, præ cæteris, occupabant; qui vero laxi fuerunt Temperamenti, imbecilles, Hysterici, & Cachectici Tremore, Spasmis, & Delirio affecti sunt; dum alii ob summam virium Prostrationem, Spirituumque Dejectionem, quasi stupidi jacebant, Urinas & Stercora involuntariè emittentes; exsuscitati

QUÆST. 6. Annon Fluor hic Sanguinis naturali major, ab Actione particularum Caloris, hoc in anno magis quam aliis vigentium, oriri posset?

citati tamen delirabant. (7) In his, ultra vicesimum diem, plerumque protracta fuit Febris, quæ in paucis quibusdam, sine Crisi manifestâ terminata est, his autem admodum tarda accidit Sanatio.

Variantibus hoc modo, in Aëgris diversis, Symptomatibus, necessariò variationem subiit Medela. Hæc autem observatu non prorsùs indigna videntur.

In Aëgris prioris generis, frigidiori Regimine & largiori Diluentium copia necessariò uti oportebat, quam in iis, qui iisdem Symptomatibus aliis annis laborabant. Et etiam ubicunque Alexipharmacorum Usus necessariò postulabant Aëgrorum Status, minor sufficebat Medicamenti Dosis, quam vulgò exhiberi solet.

QUÆST. 7. Annon Materiæ perspirabilis, majori copiâ hoc anno quam aliis, Excretio, Sanguinis & Liquidi Nervosi copiam ita diminueret, & inde in solidas Corporis Partes Debilitatem induceret, ut in Aëgris hujusmodi hisce Symptomatibus ansam præberet?

E

Pauci

Pauci admodum Ægri quamlibet Opii vel Dofin, vel Medicamentum ex eo confectum sine Delirii incremento fumere valebant. Diacodiata tamen, & Anodyna mitiora, plenâ manu, largâque Diluentium copiâ exhibita, summo fuerunt Ægrotis Emolumento (8).

Præter Febrem jam descriptam grassabantur Febres continuæ Remittentes, præcipuè circa Autumni initium, paulò post quod Tempus vel evanuit *Συννοήσας* vel in Remittentes commutatus fuit. Quod postremum quidè probabilius est; eo quod hæ Febres iisdem Symptomatibus in morbi ingressu Ægros afficiebant, quibus Febris putrida; quæ ta-

QUÆST. 8. Annon hic effectus ad majorem hanc Sanguinis Dissolutionem meritò tribuendus, quam Opiata præ cæteris ferè omnibus promoven-? Et annon indè patet, cur Diacodiata, Emulsionες, aliaque ejusmodi, quæ blandis & mucosis æquè ac soporiferis saturantur Particulis, tanto essent Ægris emolumento?

men

men paucis elapsis Diebus, per vices, licet irregulares, remittebant. Paroxysmi acriores ut plurimum fuere, quam vulgò in Remittentibus inveniuntur, & frequentèr Delirio comitati. Paroxysmis rarissimè præcedebant Rigor & Frigus Febrile, etiam in iis Ægris, quibus Febris Insultus certis rediit Intervallis: Et quibus Frigoris Accessio quædam comitata fuit, brevi soluta est. Circa autem Hyemis initium in Febres Intermittentes, Frigore leni comitatas, conversæ sunt; redeuntibus tam per Æstatem, quam per Hyemem, quotidie Paroxysmis.

Hic annus majori Maniacorum numero comitatus fuit, quam in annis communibus accidit, (9) aliosque om-

QUÆST. 9. Annon Calor hujus anni major illo, qui huic Insulæ familiaris est, Humores attenuando, Liquida lenia & aquosa exhalando, Acrimoniam augendo, Fibrasque corporis exsiccando, ad hunc effectum producendum non parum conducere?

36 *Commentarium Nosologicum.*

nes quos novi, tam in *Ægrorum* numero, quam *Symptomatum* *Sævitie*, superavit.

Annus subsequens, viz. 1720. majori *Siccitate* conjunctus fuit, quàm in hac *Insulâ* communibus Annis invenitur; *Caliditati* tamen proximo elapso nequaquàm *Equalis* erat.

Febres hoc Anno grassantes *Remittentes* fuère & *Intermittentes*, ejusdem ferè generis, ac in *Anni* prioris *Declinatione* numeravimus. Per dies enim aliquos non remittebant, & delirabant *Ægri* in *Paroxyfms*. In his autem iis differre videbantur, quod certioribus temporis *Intervallis* redierunt *Paroxyfmi*, & *Tertianæ* plerumque fuerunt *Febres*. Durante etiam *Paroxyfmo* de *Ventriculi Angore*, *Ægritudine*, & *Nauseâ* magis conqueſti sunt, & *Vomitione* frequentius affecti sunt, præſertim in initio *Paroxyfmi*. Quæ *Symptomata* duraverunt, quouſque ſu-

doris

doris Eruptio & iis, & Paroxysmo finem imposuit.

Sitis & Calor in hoc, quam anno proximè elapso, mitiores fuere; lingua primùm albescebat, dein fusca evasit. Paroxysmi autem diù durabant, & ad horas quadraginta aliquando extensi fuerunt.

Urina in Remittentibus turbidior fuit, & Flavedine majori tincta quam in anno præcedente; & Sedimentum copiosum, subalbidum, ad Flavedinem autem accedens, deposuit. In Intermittentibus Lateritium fuit Sedimentum. (10) (11)

QUÆST. 10. Annon status Humorū Corporis in hoc anno, Febrem putridam succedente, eorum statui, in anno Febri Putridæ præcedenti, fuit quam simillimus?

QUÆST. 11. Annon igitur Siccitas & Calor duorum annorum Febri Putridæ præcedentium, adeò Humorū Acrimoniam augerent, ut loco Remittentium in Ægris quibusdam ~~maximè~~ producerent; eoque præcipuè, cùm eadem ratione increvit Calor & Febris Putrida, cùm summo durante Calore maximè grassabatur, & diminuto calore sensim evanuit?

Præter

38 *Commentarium Nosologicum.*

Præter has grassabantur etiam Febres quædam nervosæ, Vertigine, Stupore, & Nervorum Tremoribus conjunctæ, eos, præ cæteris, occupantes, qui laxi, imbecillis, & hysterici fuerunt Temperamenti. Hæ Febres Pulsu celeri & debili, Urinâ tenui, pallidâ & crudâ, & nonnunquam Diarrhœâ conjunctæ sunt. Horum Linguae plerumque subalbidæ fuerunt, raro siccæ; neque multum sitiebant Ægri; Sudoribus tamen partium quarundam singularem valdè fuerunt obnoxii, maxime circa Capitis, Cervicis, & Thoracis Regiones. In his duravit Febris usque ad vicesimum diem, aliquando diutius, & exorto Sudore per totum Corpus, ut plurimum, judicata est: In quibusdam tamen in Intermittentes convertebantur. His plurimum proficiebant Epispastica, Cardiacæ,

Cardiaca, & Diaphoretica. (12.)

(13.) (14.)

Annus subsequens, viz. 1721, admodum fuit humidus, frigidus, pluviosus, præsertim in Mensibus æstivis, spirantibus Ventis ex Plagis borealibus.

QUÆST. 12. Annon Calor duorum annorum prægressorum, vasculorum perspirabilium ora nimis laxando, & Humores colliquando, ad sudores hos partiales producendos, conducere; eoque præcipue, quod eas Corporis partes, præ cæteris occupabant, quibus Sanguinis Imperus & Fluiditas maximo gradu vigent?

QUÆST. 13. Annon etiam hinc patet ratio, cur hujusmodi Febres multò frequentiores in Æstate, quam Hyeme inveniuntur? Et annon indoles Febris in anno 1716. Cutis Asperitate & Siccitate, Cruoris Inflammatione, aliisque Symptomatibus ejus anni Diagnosticis, conjunctæ, ex frigiditate Hyemis in 1715, aliquo gradu penderet?

QUÆST. 14. Annon, summum ab Epispasticis oriens Emolumentum in Morbis hujusmodi inde producitur, quod Sanguinem attenuando, Vasa nimis depleta reficiunt, Vi sua stimulatoria Vasorum Tunicas ita constringunt, ut conservetur inter solida & fluida Æquilibrium, & inde Liquidorum Motum ferè amissum instaurant?

Hæc

40 *Commentarium Nosologicum.*

Hæc Aeris Temperies usque ad Initium *Septembris* duravit, ex quo, usque ad *Novembris* Initium, tepidum & placidum fuit cœlum; Hyemsque tota lenis erat, & paucò gelu comitata.

Febres hoc anno grassantes, etiamsi ad Intermittentium Classẽm pertinebant, ab iis anni prioris differebant; eo quod Frigore majori & longiori, Calore leniori & breviori comitatæ erant; *Ακρυεξία* etiam perfectâ in Paroxysmorum Intervallis fruebantur Ægri & in Paroxysmis non delirabant; Alvi tamen Fluoribus magis erant proclives. Urina etiam Rubedine majori tincta fuit, & sedimentum lateritium deposuit. (15)

Præter has apparebant Febres quædam Nervosæ, virium collapsu, spiri-

QUEST. 15. Annon major aeris Humiditas & Frigus, in hoc, quam anno præcedente, Viscositatem majorem, minori acrimoniâ conjunctam, humoribus inducerent; & inde mutationes has in his Febribus producerent?

tuum

tuum dejectione, Stupore & Surditate conjunctæ, iisque anno præcedenti grassantibus non absimiles; nisi quod Ægri parùm sudabant, & rarò crisi ullâ sensibili terminatæ sunt hæ Febres, sed post toleratum Morbi decursum diuturnum, Ægri sensim convalescebant, & pauci perierunt. (16.)

In Mense *Aprili* grassari incipiebant Morbilli & per totum Æstatem permanebant. Moris plerùmque fuerunt maligni, Tussi continuâ, spirandi difficultate & Pulmonum Inflammatione conjuncti.

Vernalis Tempestas Anni 1722, admodum fuit frigida, aquosa, pluviosa, variisque Ventis turbata, præcipuè tamen ab iis, qui ex Plagis Septentrionalibus & Orientalibus proveniunt. Duravit hæc Aeris Constitutio usque ad

QUÆST. 16. Annon absentia Sudorum partialium, ab iis aeris Mutationibus pendere posset, quæ in Quæst. præcedente numerantur? Et etiam annon ex eadem causâ oriri potest, quod Sudoribus, ut in anno priori, hæ Febres non æquè fuerunt judicatæ?

42 *Commentarium Nosologicum.*

medium Æstatis, eo modo, ut totum Æstatis Initium majori frigore fuit comitatum, quam vulgò in isto Anni tempore accidere solet. Morbi in hujus Tempestatis initio grassantes, fuere Pleuritides quædam & Anginæ, non admodum autem frequentes; præ cæteris tamen grassabantur Febres Intermittentes Tertianæ, inter quas apparebant quædam Quartanæ, præsertim in iis qui frequentèr in Tertianis illapsi sunt.

Non æquè felici successu Febres has jugulavit Cortex Peruvianus, in hoc Anno, ut in aliis novi, ob Alvi Fluxus frequentèr ejus usui supervenientes. Et cum nullum hujusmodi accidit Impedimentum, Medicamenti Vires non raro elusit Febris; Alexipharmacis tamen & Diaphoreticis conjunctum feliciori successu exhibitum fuit Pharmacum. (17.)

Eme-

Quæst. 17. Annon Frigiditas & Humiditas Aeris, in hoc, quam priori anno majores, Fibrarum Tonum elasticum minuendo, Humorum Viscosita-

tem

Emetica & Diaphoretica frequenter repetita, plurimis fuerunt Aegris Emolumento; quorum usu non pauci sanabantur, postquam Medelæ Methodos magis usitatas elusissent vires Febris. (18.)

Præter hos autem Alvi fluxus Febres Intermitteutes comitantes, a Diarrhœis solis vexati sunt aliqui; Hæ tamen neque sanatu erant difficiles, nec quicquàm observatu dignum in Symptomatibus habuerunt.

Intermitteutes hunc & priorem Annum comitantes, prout ante memoravi, Tertiani plerumque fuerunt generis; circa autem hujus Autumni finem, in Quartanas non paucæ commutate sunt; quæ postquàm per totam Hyemem frequentibus Morbi reditibus æ-

tem augendo, & Vasa infarciendo perspirabilia, in causis sunt, quod Febrës Remittentes anno priorî descriptæ, in has Intermitteutes converterentur? Et annon hinc patet ratio, cur Medicamenta calefacientia cum Cortice exhibita, Vires ejus augerent?

Quæst. 18. Annon hujus ratio ex Quæstione præcedente satis patet?

44 *Commentarium Nosologicum.*

gros excruciaſſent, vere ſequenti pro-
ſus evanüere, (19.)

Quamvis autem Morbi Epidemici
ſupra deſcripti præ cæteris omnibus
graſſabantur Sporadici tamen & Inter-
currentes non pauci apparebant, ut e-
tiam ii, qui ab Anni Tempeſtatibus
certo quodam modo pendent, & Ver-
nale & Autumnale tempus comitantur;
qui quidem omnes Morbi, etiamſi ab
Epidemicis tum regnantibus in Initio
longe diſcrepantes videbantur, paucis
tamen elapſis diebus, & præcipue præ-
miſſis Generalibus Evacuationibus, in
Epidemicos regnantes terminati ſunt;
& ratione habitâ ad Symptomatum
Principalium Varietatem, eodem modo
ſanabantur. Hoc autem præcipuè ac-

QUÆST. 19. An Febres Intermittentes Quartanæ
ab aliis Febribus Intermittentibus naturâ & eſſen-
tiâ ſunt diverſæ ut quidam hallucinati ſunt? Et
annon potius a majori Humorū Viſcoſitate, Vaſo-
rum Inſarctione, & torpidiore Fibrarum Vibratione
petendæ ſunt horum Morborum differentiæ?

cidit

cidit duobus annis proximè elapsis, quibus grassabantur Febres Intermittentes Tertianæ, quorum Paroxysmi certioribus intervallis, quam in Annis præcedentibus redierunt. Unde forsàn accidit, quod in his non solùm clariùs patebat hic Morborum in se mutuò transitus; quin etiam, quod breviori temporis spatio, Naturam eorum latentem ita palam fecerunt, ut ad Intermittentium Classem certius reduci possent. (20.)

Frequentes horum Morborum reditus, multos, eosque pertinaces Morbos, Visceribus induxerunt, præcipuè inter Plebem, ubi desit vel Cura Morbi, vel Medendi Opportunitas. Hos præ cæteris Morbis afficiebant Hydrops, Icterus, & Phthisis, & præcipuè ista Hydropis Species, quam Asciten nomi-

QUÆST. 20. Annon itaque grassante Febre quolibet Epidemicâ, Symptomata aliarum Febrium tunc temporis apparentium cum Epidemico regnante diligenter sunt comparanda, & quantum indolis Epidemicæ in se habeant seriò perpendenda?
namus,

46 *Commentarium Nosologicum.*

namus, de quo Morbo plures circa hoc tempus ægrotârunt, quam, in omnibus prægressis Aeris Temperamentis simul sumptis, novi.

Æstas proximè subsequens, viz. Anni 1723, admodum fuit sicca, Calore tamen siccitati proportionale nequaquam fuit comitata: Eo quod Radii solares plerumque Nubibus fuerunt obducti, & Aeris Calor Ventis Septentrionalibus, & Orientalibus, præcipuè tamen posterioribus, erat refrigeratus.

Hæc Aeris Temperies per totum Autumnum subsequentem, & Hyemis Initium, ratione habitâ ad necessarias Tempestatum Variationes perdurabat; adeò ut totâ hæc Temperies, quasi Temperamentum Aeris Orientale, majori Siccitate, & Caliditate minori, quam vulgò accidit, conjunctum, meritò æstimari debet.

In Tempestate Vernali grassari incipiebant Variolæ, & per totum Æstatem duraverunt; Confluentes plerumque fuerunt & moris Maligni, & in nonnullis

lis Maculis Purpureis comitatæ. Hæ, nil Novi quod addam earum Historiæ exhibuerunt, nisi quod notatu dignum sit, quod qui modico & spontaneo Alvi Fluore per totum Morbi decursum afficiebantur, Symptomatibus lenioribus, ut plurimum, laborabant; Et ubicunque deficiebat hic Alvi Fluxus, Medicamenta Antiphlogistica Alvum laxantia hujus defectum felici successu suppleverunt, & Symptomatum maximè urgentium Remissione fuerunt conjuncta.

Doloribus etiam Pleuriticis & acerrimorum Nephriticorum æmulis, ante Pustularum Eruptionem non pauci afficiebantur Variolosi; Et Sanguis ab ipso Morbi Initio non parùm fuit inflammatus, in quo Morbi Stadio, rarò a statu naturali, sensibilis patet Cruoris Deviatio. (21.) (22.) (23.)

Cæ-

QUÆST. 21. Annon Ptyalismus, adeo in Variolis Confluentibus apprimè utilis, ut ad Sanitatem recuperandam omninò necessarius a Sydenhamio æstimatur,

48 *Commentarium Nosologicum.*

Cæteri Morbi hoc Anno grassantes, fuere Pleuritides, Anginæ, Rheumatif.

matur, Effectus hos salutiferos, Vasa sensim deplendo, maximâ ex parte producit? Et annon ubi deficit naturalis hæc Salivatio, Medicamenta Alvum laxantia, quæ Voluntati nostræ certiùs subjiciuntur, hujus Evacuationis defectum supplere possint; eo-que præcipuè, cum vel nimis citò cessat, aut in Stadio Morbi a Naturâ destinato, non apparet hæc Evacuatio?

QUEST. 22. Cùm ii hujus Morbi furorem aliis felicius effugiunt, qui circa Faciem & Cervicem paucioribus Pustulis obfiti sunt, utcùnque in Corporis Trunco externisve Membris numerosæ sint Pustulæ; Annon in Initio Morbi multum conducerent, Partium inferiorum Balneationes tepidæ, Epispasticorum Cruribus Applicatio, suppedalia stimulantia, aliaque ejusmodi; quorum ope magis implentur Vasa inferiora, & vi stimulatoriâ major fit ad has partes Derivatio?

QUEST. 23. Cùm Resorptio Puris in Venas, vel Ortum Febris secundariæ præbet, vel saltem ejus sævitiam plurimum adauget; Annon urgente Morbi necessitate, Pustulas aperire, & liberiolem Materiæ purulentæ exitum conciliare, eosque Abscessus more Chirurgico tractare conveniat. Quâ Methodo non tantum diminuetur ipsa Febris, quin etiam ex Corporis Partes, quæ, præ cæteris, hujus Morbi sævitiam patiuntur, citissimè levare possunt, tam a presenti, quam futura per tot Emunctoria, Evacuatione Materiæ?

mi, aliique ejusmodi Morbi Partium
quarundam Inflammatione conjuncti.
Multi etiam Tussi perpetuâ, ex Sero
tenui, & acri obortâ vexabantur, quam
Expectorationis ope frustrâ ejicere co-
nabantur. Phthisici etiam & Asth-
matici plurimum hoc Anno passi sunt,
& perierunt in Autumno multi; Au-
gebantur enim admodum Tussis, Fe-
bris Hæctica, aliaque ex his orientia
Symptomata; Præ cæteris autem sævi-
ebat Tussis, & Ægros hos vacillantes
miserrimè torquebat.

Pulsus in Morbis Inflammatoriis cre-
ber fuit & durus, Cutis tensa & rigida,
& Sanguis majori ratione inflammatus,
quam in aliis Annis frequenter accidit.
Neque laborabat quisquis ex quocun-
que ferè Morbo, præsertim si dolore vel
minimo torquebatur Æger, quin San-
guis Crustâ inflammatoriâ obductus
fuit.

Ægri, præ cæteris omnibus, largâ

G

San-

Sanguinis missione levabantur, neque aliam quamlibet medendi Methodum felici Successu coronatam, omisâ Sanguinis Missione, me observâsse memini.

Venter plerunque astrictus fuit, Evacuationes autem per Alvum non solum ad Sanationem parum contulerunt, sed frequenter Symptomatum sævitiem, præsertim in Rheumatismis, augebant; Diminutâ autem a Sanguinis Missione Morbi Violentiâ, Aëgris non parum profuerunt.

Balneationes Tepidæ, præmissis Evacuationibus, plurimis fuerunt Emolumento, præsertim Rheumaticis: Quibus autem vel prorsus defecerunt hujusmodi Evacuationes, vel parcâ nimis manu applicatæ sunt, Symptomatum Sævitiem augebat Balneatio; Repetitis autem Evacuationibus, sensim decrescebant Dolores, & Aëgris non parum profuit. (24.) (25.) Hic

QUÆST. 24. Annon Incrementum hoc doloris ex Balneatione inde producitur, quod Calore Balnei auge-

Hic status fuit Aeris & Morborum eum comitantium, durante Æstate; accedente tamen in Autumno Frigore subitaneo, augebatur Ægrorum numerus, & grassabantur frequenter Diarrhœæ, Dysenteria, & Intestinorum Inflammationes; quæ omnia sine largâ sanguinis Missione non sanabantur, & ratione habitâ ad partium affectarum Differentiam, eidem Methodo, ac Morbi in Æstate descripti, se subiciebant.

Duravit adhuc Siccitas, & usque ad medium Novembris porrecta est, circa quod tempus decidebant Pluviæ largæ continuæ, & Hydrargyrum quod durante Siccitate altissimè perstitit, duos circiter Pollices descendit.

augebatur Sanguinis Impetus, solvebatur magis Cruoris Textura, & inde spatium magis amplum postulabat Sanguis?

QUÆST. 25. Annon itaque in horum Morborum initio, præ cæteris omnibus, prosunt Evacuationes, & pariori manu, saltèm quousque satis depleantur Vasa, adhibenda sunt Medicamenta Sanguinem attenuantia? quippe aucto Dolore, augeri Inflammationem necesse est.

Hæc Aeris Variatio, etiamſi diù non permanſit, largiori Ægrotantium Numero ex Morbis deſcriptis conjuncta fuit; præ cæteris autem graſſabantur Pleuritides, Rheumatifmi, & Dolores Arthritici.

Pulſus creber fuit & durus, & Sanguis eo gradu inflammatus, quod cruſta inflammatoria Cruoris ſuperfici ei innatans, dimidiat ejus Quantitati haud rarò æqualis erat.

Hic major Morborum Inflammatoriorum numerus hoc tempore, quam Æſtate præcedente, a ſubitaneâ Fluidorum Expanſione, & tenſiori Fibrarum Texturâ, non improbabiliſter Ortum duxit. Cùm enim Fluida Viſcoſitatem quandam inflammatoriam, a prædictâ Aeris Temperie acquiſiſſent, ſolidæque Corporis Partes Rigiditatem naturali majorem a Siccitate induiſſent; diminutâ Aeris incumbentis preſſurâ, in extrema Capillarium Vaſcula impetu fer-

ri, ibique ob Canaliculorum Angustias Obstructiones & Inflammationes producere, necesse est. Quod quidem a summo Levamine Aegrotis proficiente ex Sanguinis Missione, iisque medendi Methodis, quarum ope diminuebatur Sanguinis Impetus, solvebatur Viscositas ejus inflammatoria, & laxiores fiebant Vasorum Tunicae, ulterius patet.

An autem his, vel aliis cujuscunque generis Causis tribuendi sunt hi Morbi, hic non contendam : Hoc autem pro certo ponam, Sanguinem non solum majori ratione in hoc Anno inflammatum fuisse, quin etiam Morbos cujuscunque generis inflammatorios frequentiores, & acriores, quam in Annis prioribus. productos fuisse. (26) (27) (28) (29)

Redeunte

Quæst. 26. Annon Partium solidarum major Rigiditas, & Fibrarum frequentiores Vibrationes a Siccitate productæ Sanguinis Velocitatem augendo & Canales coarctando, inflammatoriam hanc Viscositatem adeo Epidemicam Cruori inducerent ; Eoque præcipue

54 *Commentarium Nosologicum.*

Redeunte post tres circiter Hebdomadas sicca Aeris Temperie, eodem statu usque ad Æquinoctium Vernale duravit Cœlum, & grassabantur Morbi In-

præcipuè, cùm status hic Sanguinis Morbos ferè omnes dolore conjunctos comitatur, cujus ope coarctantur Vasa, frequentiores fiunt Villorum tremores, & Velocitas Sanguinis major?

QUÆST. 27. Cum Viris exercitatis, robustis, & Senibus peiores sunt Variolæ, ob nimiam Fibrarum Rigiditatem & Humorum Acrimoniam; & è contrà, in Puerulis, Mulieribus, laxis, & imbecillibus plerùmque exitus sunt felicioris; Annon Constitutio hæc Aeris inflammatoria Vasa coarctando, & Humorum Acrimoniam augendo, Variolarum prædictarum favitiem plurimum auget?

QUÆST. 28. Annon itaque Variolæ Praxi insitivâ productæ, pro Varietate Regnantis Epidemici necessariò Mutationes subeant, & lenioribus, vel acrioribus Symptomatibus, hæc ex Causâ erunt conjunctæ? Et ideo, an in omni Aeris Constitutione, Annove quolibet, Prophylaxeos gratiâ tentanda hæc Methodus?

QUÆST. 29. Annon etiam Balneationes tepidæ totius Corporis frequenter repteitæ, Victus humidus laxans & Acrimoniam obtundens, diù ante Insitionem continuata, ad exitum felicem procurandum apprime necessaria?

inflammatorii,

Inflammatorii, præcipuè Rheumatismi, numero tamen pauciores.

Circa Æquinoctium autem Aeris Temperies, communi more, inconstans fuit & variabilis, Imbribus & Cœlo sereno se mutuò per Vices recipientibus. Apparebant hæc tempestate Anginæ quædam & Pleuritides, iis tamen in Anno priori grassantibus longè mitiores.

Æstas Anni 1724 frigida fuit & pluviosa, permanentibus Ventis plerùmque in Plagis quibusdam Septentrionalibus. Stetit Thermometrum solito inferius, ratione habitâ ad Anni Tempestatem; Mansit enim Spiritus plerùmque circa gradum 45, & rarò ultra 40 assurgebat.

Circa Autumni medium placidum & serenum fuit Cœlum, Spirantibus Ventis plerùmque ex Plagis Australibus & Occidentalibus; Quæ Cœli facies usque ad Hyemis initium duravit. Cir-

56 *Commentarium Nosologicum.*

ca hoc tempus acre Gelu insecutum est, quod per Hebdomadam duravit.

Hunc Aeris Statum consecuta est Tempestas admodum humida, & Pluviosa, quæ usque ad Initium *Januarii* porrecta est; Spirantibus fere perpetuò Ventis ex Plagis Septentrionalibus ideoque totus hic Annus humidus, & frigidus meritò æstimari debet.

Durante Vere & Æstate Tempestas saluberrima fuit, pauci apparuerunt Morbi, iique boni Moris; quæ Aeris Salubritas usque ad Autumnii Finem porrecta est. Circa hoc Tempus multi Torminibus & Alvi Fluoribus laborabant, largæque nonnullis per Alvum accidebant Hæmorrhagiæ. Accedente autem Gelu redibant Rheumatismi, & multos occupabant.

Sanguis in Rheumatismis, aliisque Morbis Inflammatoriis, non æquè hoc Anno ac priori, inflammatus fuit, Crustâ minori obductus fuit Cruor, & Medicamenta

Purgantia felicius Votis respondebant. (30)

Cæteri Morbi Febriles, qui præter eos jam enumeratos apparuerunt, Pauci fuerunt, frequenter autem Diarrhœis erant comitati, & non raro per has Vias judicati.

Hoc autem ex Indole Morborum in toto hoc Anno apparentium summam colligi potest; Quod Evacuationes, quæ per Alvum fiebant, non solum felicius Voto respondebant, quin etiam quod minori Medicamenti Cathartici Dosi solvebatur Alvus. (31)

QUÆST. 30. Annon minor Cruoris Inflammatio in hoc anno, quo Villorum tremores, ob majorem Aeris Humiditatem, necessariò torpidiores, quam in priori evaderent, Quæstionem (26) aliquo gradu stabilis?

QUÆST. 31. Annon Aeris in hoc Anno major Humiditas, Materię Perspirabilis copiam diminuendo, in Causa sit, quod Impetu Majori per Alvum corruerent Humores, & sæpius quam priori Anno hoc modo judicatæ sint Febres? Et Annon ex eadem Causâ oriri possit, quod ad Catharsin procurandam, minor quam in Anno præcedenti, sufficiebat Medicamentorum Dosis?

H

Appa-

58 *Commentarium Nosologicum.*

Apparebant etiam hoc Anno Variolæ, Pustulæ tamen plerumque fuerunt discretæ, paucæ, & moris benigni. (32)

Temperies Aeris in *Januario* Anni 1724 fuit tepida, placida, & serena, ratione habitâ ad Anni Tempestatem, Spirantibus, ut plurimum, ventis ex Plagis Australibus, & Occidentalibus; quæ Aeris Temperies, paucis exceptis Diebus, usque ad Aprilis medium duravit.

Apparuerunt hoc tempore quædam Pleuritides, & Rheumatismi, pauci tamen alii Febriles Morbi. Sanguis in omnibus his inflammatus fuit, & Pleuriticorum æmulus.

Circa medium *Februarii* apparebant Febres quædam Remittentes & Intermittentes, majori Sanguinis Inflammatione conjunctæ, quam vulgo hos Morbos comitatur; Fuit enim plerumque

QUÆST. 32. Annon Constitutio hæc Aeris, Indoles Variolarum, & aliorum Morborum hoc Anno apparentium, cum iis Anni prioris comparatæ, Quæstiones 27, 28, 29 aliquo saltem gradu probant?

Cruor

Cruor, Pleuriticorum more, Pelliculâ Inflammatoriâ obductus. Materiem etiam Biliosam largâ copiâ, tam per Vomitum, quam per Alvum, summâ cum Ægritudine ejiciebant Ægri. Quæambo Symptomata Sanguinis Missione præcæteris levabantur Remediis.

Hi Morbi *συνεχῶν* in Initio speciem præ se ferebant, paucis autem elapsis Diebus, præcipuè post Missionem Sanguinis, vel in *συνεχῆς*, vel Intermittentes conversi sunt.

Quamvis autem hi Morbi ad Intermittentium Classem meritò applicandi sunt, Proclivitas non levis iis inesse videbatur, ut in *συνεχῆς* transirent: Eo quod, singuli Paroxyismi, etiam in iis qui perfectè intermittebant, citiori pede & Symptomatibus acrioribus, quam priores redibant.

Dum Febres hæ fuerunt continuæ, Urina rubra fuit, & Sedimenti expers; Cum autem in Intermittentes convertebantur

60 *Commentarium Nosologicum.*

rebantur, Sedimentum ingens, majori Rubedine quam vulgo videmus tinctum deposuit.

Qui Corticem Peruvianum in Initio Morbi, etiam in Intermittentibus, neglectis Evacuationibus, & præ cæteris Sanguinis Missione sumpserunt, Symptomatum Savitiem adauctam habebant; qui vero in Remittentibus Pharmacum hoc temerè sumpserunt, sequenti Paroxysmo frequenter delirabant.

In Initio Mensis *Martii*, & circa ejus Finem decidebant paululum Nivis, & subsidebat Thermometrum hoc tempore decem circiter gradus, Spirantibus Ventis Septentrionalibus & Orientalibus.

Circa hoc tempus grassabatur Tussis pertinax convulsiva, præsertim inter Infantes, & per totam Æstatem subsequentem duravit.

Circa medium *Aprilis* Anni 1725, Tempestas admodum frigida fuit & pluviosa, ratione habitâ ad Anni tempus,

pus, eodemque modo, paucis exceptis diebus, per totam Æstatem & Autumnum, imo usque ad medium *Decembris* duravit, & hoc gradu longè majori, quam in quolibet Annorum prædictorum.

Cùm autem circa hoc tempus Ego met Morbo gravi & diuturno correptus sum, qui per quatuor Menses me ab hujusmodi Observationibus detinuit, de Morbis in hoc Intervallo apparentibus nihil est quod deponam; nisi hoc Observatu dignum judicetur, quod tota hæc Æstas, non obstante summâ ejus Humiditate, fuit prioribus Salubrior. Et reverà Tempestates humidas siccioribus plerumque Salubriores inveni, exceptis circa Humiditatis Initium paucis Hebdomadis, quæ Tempestatem siccam immediatè secuti sunt. Quod quidem Phænomenon, potius Effectibus Siccitatis prægressæ, & Mutationibus in Œconomia Animali a variato Aeris Pondere, aliisque similibus Causis

62 *Commentarium Nosologicum.*

sis brevi cessantibus, quam ad Humiditatis præsentis Actionem tribui videntur; Eo quod manente humidâ Aeris Temperie, brevi diminutus est Ægrorum Numerus.

In Autumno apparuit Febricula, Ægritudine, Nauseâ, & Vomitu comitata, quibus succedebant Pruritus molestus & Eruptiones quædam Cutaneæ; elapsâ tamen Hebdomadâ terminata est, & sequebatur Icterus, & in quibusdam Tumores Pedum œdomatosi.

Circa hoc etiam tempus apparebant Peripneumoniæ quædam, Febre lentâ spirandi difficultate magnâ, Pulmonum gravitate, Alvi Fluore, Expectoratione difficili, Pulsuque debili & inequali conjunctæ; Sanguis parùm fuit inflammatus, Urina flavescebat, & parum Sedimenti deposuit.

Hoc etiam notatu dignum est, quod ex quocunque Morbo circa hoc tempus quisquis laborabat, Vertigine, Torpore, Somno-

Commentarium Nosologicum. 63

Somnolentiâ, Capitis gravedine, & non raro Aurium Hebitudine, conquestus est Ager. (33)

Circa finem *Septembris* apparebant Morbilli, moris autem benigni, & per totam Hyemem duraverunt.

Incipiente *Januario* accidebat acre Gelu, Nive multâ conjunctum, & fuit Tempestas admodum frigida & gelosa, stante tum Thermometro ad gradum 85. Durante Gelu iidem fere Morbi ac in Hyeme 1715 apparuerunt, ut & circa ejus dissolutionem.

Fuit Aestas hujus Anni, prout ante notavi, non obstante summa ejus Humiditate admodum salubris, ut etiam fuit Hyems, pauci enim apparebant Febriles Morbi, exceptâ tantum Tempestate gelosâ. Hoc autem per totum Annum observare licebat, quod qui Labe ali-

QVÆST. 33. Annon Humiditas hujus Tempestatis Fibras Corporis laxando, Villorum tremores diminuendo, fluidaque incrassando, ad hos Effectus produ-cendos conducirer?

64 *Commentariū Nasologicum.*

qua Hypochondriacā & Melancholicā affecti sunt, non solum Effectus Diurnæ hujus Humiditatis senserunt, sed Symptomata Vere sequenti multum ad-
aucta habuerunt.

Dedi tibi, Lector Benevole, Observationes, non Stylo eleganti, sed fida Mente descriptas. An autem in posterum eodem Ordine sibi invicem succedant Morbi Epidemici, non asseram. Desunt enim Observationes, & manet Successionum Modus Problema adhuc irresolubile, & forsan semper erit. Mihi autem in Praxi utiles fuerunt hujusmodi Observationes, & tibi etiam forsan sint Emolumento, saltem ita futuras esse spero. Hoc tantum rogo, quod quoscunque Errores tibi patefecerit maturior Observatio, eos, non voluntati nostræ, sed Judicii Infirmitati tribuas, Vale.

F I N I S.